

ΙΑΝ ΜΑΚΓΙΟΥΑΝ

Τι μπορούμε να γνωρίζουμε

μυθιστόρημα

Μετάφραση

ΚΑΤΕΡΙΝΑ ΣΧΙΝΑ

ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΞΕΝΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

Το παρόν έργο πνευματικής ιδιοκτησίας προστατεύεται κατά τις διατάξεις της ελληνικής νομοθεσίας (Ν. 2121/1993 όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει σήμερα) και τις διεθνείς συμβάσεις περί πνευματικής ιδιοκτησίας. Απαγορεύεται απολύτως η άνευ γραπτής άδειας του εκδότη κατά οποιοδήποτε τρόπο ή μέσο (ηλεκτρονικό, μηχανικό ή άλλο) αντιγραφή, φωτοανατύπωση και εν γένει αναπαραγωγή, εκμίσθωση ή δανεισμός, μετάφραση, διασκευή, αναμετάδοση στο κοινό σε οποιαδήποτε μορφή και η εν γένει εκμετάλλευση του συνόλου ή μέρους του έργου.

Εκδόσεις Πατάκη – Ξένη λογοτεχνία

Σύγχρονη ξένη λογοτεχνία – 667

Ίαν ΜακΓιούαν, *Τι μπορούμε να γνωρίζουμε*

Ian McEwan, *What We Can Know*

Μετάφραση: Κατερίνα Σχινά

Υπεύθυνη έκδοσης: Σταύρη Ιωαννίδου

Επιμέλεια-Διόρθωση: Κώστας Σίμος

Σελιδοποίηση: Χριστίνα Κωνσταντινίδου

Copyright© Ian McEwan, 2025

Το απόσπασμα από το «Aubade» του Philip Larkin αντλήθηκε από το *The Complete poems* © Estate of Philip Larkin και χρησιμοποιήθηκε με την άδεια του Faber & Faber Ltd.

Το απόσπασμα από το «Morning Song» της Sylvia Plath αντλήθηκε από το *Collected Poems* © Estate of Sylvia Plath και χρησιμοποιήθηκε με την άδεια του Faber & Faber Ltd.

Copyright© για την ελληνική γλώσσα, Σ. Πατάκης ΑΕΕΔΕ

(Εκδόσεις Πατάκη), 2025

Πρώτη έκδοση στην αγγλική γλώσσα από τις εκδόσεις Jonathan Cape, Λονδίνο, 2025

Πρώτη έκδοση στην ελληνική γλώσσα από τις Εκδόσεις Πατάκη,

Αθήνα, Απρίλιος 2026

KET K138 ΚΕΠ 202/26

ISBN 978-618-07-1716-7

ΠΑΝΑΓΗ ΤΣΑΛΔΑΡΗ (ΠΡΩΗΝ ΠΕΙΡΑΙΩΣ) 38, 104 37 ΑΘΗΝΑ,

ΤΗΛ.: 210.36.50.000, 801.100.2665, 210.52.05.600

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ: ΕΜΜ. ΜΗΕΝΑΚΗ 16, 106 78 ΑΘΗΝΑ, ΤΗΛ.: 210.38.31.078

ΥΠΟΚ/ΜΑ: ΚΟΡΥΤΣΑΣ (ΤΕΡΜΑ ΠΟΝΤΟΥ - ΠΕΡΙΟΧΗ Β' ΚΤΕΟ), 570 09 ΚΑΛΟΧΩΡΙ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ,

ΤΗΛ.: 2310.70.63.54, 2310.70.67.15, ΦΑΞ: 2310.70.63.55

Web site: <http://www.patakis.gr> • e-mail: info@patakis.gr, sales@patakis.gr

ΣΤΙΣ 20 ΜΑΪΟΥ 2119 πήρα το νυχτερινό φέριμποτ από το Λιμάνι του Μάρλμπορο κι έφτασα αργά το απόγευμα στη μικρή αποβάθρα κοντά στο Υποθαλάσσιο Μέντρογκ που εξυπηρετεί τη Βοδλιανή βιβλιοθήκη της Σνοουντόνια. Η ανοιξιάτικη μέρα ήταν ζεστή και ήρεμη και το ταξίδι αρκετά ομαλό, μολονότι, όπως όλοι ξέρουμε, δεν είναι και μικρή δοκιμασία να κοιμάσαι καθιστός σε ξύλινο παγκάκι. Ανηφόρισα με τα πόδια ένα γραφικό μονοπάτι, διανύοντας μια απόσταση τριών χιλιομέτρων ως το τελεφερίκ που λειτουργούσε με υδάτινη ενέργεια. Μαζί μου ήταν και τέσσερις ερευνητές που θα έκαναν χρήση της βιβλιοθήκης και πιάσαμε κουβέντα καθώς το καλολουστραρισμένο δρύινο βαγόνι μάς ανέβαζε τρίζοντας κι αγκομαχώντας στο βουνό, σε ύψος τριακοσίων περίπου μέτρων. Έφαγα μόνος μου βραδινό στην καντίνα της βιβλιοθήκης κι έπειτα τηλεφώνησα στη φίλη και συνάδελφό μου Ρόουζ Τσερτς και την ενημέρωσα πως είχα φτάσει σώος και ασφαλής. Εκείνη τη νύχτα, κοιμήθηκα καλά στο λιτό σαν κελί δωμάτιό μου. Καθόλου δεν με πείραζε που θα μοιραζόμουν το λουτρό με επτά ακόμα φιλοξενούμενους, όπως την πρώτη φορά που είχα επισκεφτεί τη βιβλιοθήκη.

Μετά το πρόγευμα, ένας από τους βοηθούς αρχιωνόμους, ο Ντόναλντ Ντράμοντ, με οδήγησε στο μελετητήριό μου. Ήταν υπεύθυνος για την περίοδο που με ενδιέφερε,

από το 1990 έως το 2030, και έδειξε έντονο ενδιαφέρον για το θέμα μου, το αδόκιμα ονομαζόμενο «Δεύτερο Δείπνο των Αθανάτων» και το διάσημο χαμένο ποίημα «Μια Κορόνα για τη Βίβιεν» του Φράνσις Μπλάντυ. Ήταν χρήσιμο που είχα κάποιον να μου φέρνει πότε το ένα και πότε το άλλο από τα ράφια, αλλά η σχεδόν δουλική προθυμία του Ντράμοντ και η συνήθειά του να κάνει παύση στη μέση μιας πρότασης μετά από μονοσύλλαβες λέξεις όπως «του» και «το», με το στόμα του να χάσκει ορθάνοιχτο, μου έδιναν στα νεύρα. Υποψιαζόμουν πως ήταν τρομερά έξυπνος. Μιλούσε πολύ συχνά για τη δεκατετράχρονη ανιψιά του, παιδί θαύμα στα μαθηματικά. Κάθε τόσο ζητούσε τα φώτα μου, άρα έγραφε κάτι δικό του. Κι εγώ έκανα τα πράγματα χειρότερα υπερβάλλοντας σε φιλικότητα, προκειμένου να κρύψω την αντιπάθειά μου.

Όπως του ζήτησα, έφερε στο γραφείο μου τους δώδεκα τόμους των ημερολογίων της Βίβιεν Μπλάντυ από το αρχείο της, το οποίο, για λόγους που ποτέ δεν εξιχνίασαν οι μελετητές, είχε βρεθεί προστατευμένο, σαν σε μάρσιπο, ανάμεσα στα κατάλοιπα του συζύγου της. Μόλις με άφησε μόνο, άνοιξα τον σφραγισμένο φάκελο και βρήκα τον τόμο υπ' αριθμόν πέντε. Αναζήτησα τη σελίδα τριάντα δύο. Ήθελα να ξαναδώ την εγγραφή. «Τα πράγματα έχουν τακτοποιηθεί ανάμεσα σ' εμένα και τον Φράνσις. Σε γενικές γραμμές, είμαι ευτυχισμένη εδώ. Ένα επίτευγμα». Αναφέρεται στην τραγική περίπτωση του πρώτου συζύγου της, Πέρσου Γκριν, ο οποίος έπασχε από Αλτσχάιμερ.

Πίστευε ότι ο Φράνσις την αγαπούσε και μολονότι δεν ήταν πλέον νέοι κι εκείνος ήταν δέκα χρόνια μεγαλύτερος, είχαν «αξιοπρεπή σεξουαλική ζωή» και πάντα πολλά θέματα να συζητήσουν. Πουθενά στα ημερολόγιά της δεν φαίνεται να μετανιώνει που παντρεύτηκε τον μεγάλο ποιη-

τή, παρότι εκείνος περνούσε πολύ χρόνο απομονωμένος στο γραφείο του. Σε άλλο σημείο γράφει «Αναρωτιέμαι αν τότε τότε το ευχαριστιέμαι που τον αντιπαθώ». Στον έβδομο τόμο, ο γάμος τους μετρούσε πια εννέα χρόνια. Στην αρχή, είχε παραμείνει «συνετή», κάνοντας έρευνα για το δεύτερο βιβλίο της, το οποίο και τελικά παράτησε. Όταν εργαζόταν στην Οξφόρδη, είχε δημοσιεύσει μια σχολιασμένη βιογραφία του ποιητή Τζον Κλερ, μια επανεπεξεργασία της διδακτορικής της διατριβής. Της άρεσε πολύ να διδάσκει. Αρκετά χρόνια αργότερα, οι επιλογές της θα προξενούσαν απορία στους φίλους της. Παίρνοντας τη μια ανεξήγητη απόφαση μετά την άλλη, θα κατέληγε σ' έναν λόφο πάνω από μια μικρή κοιλάδα στο αγροτικό Γκλόστερσιρ, χωρίς αμειβόμενη εργασία, εξήμισι χιλιόμετρα μακριά από το πιο κοντινό χωριό, σ' έναν σπηλαιώδη αχυρώνα με 7.000 βιβλία. Ποτέ δεν θα 'χε φανταστεί ότι θα εγκατέλειπε την καριέρα της, ως και την κλίση της ακόμα, για να υπηρετήσει την ιδιοφυΐα ενός άλλου.

Ένα απομεσήμερο του Οκτωβρίου του 2014, ενώ «ένας δυνατός άνεμος βρυχιόταν στα κλαδιά ενός δέντρου έξω από το παράθυρό μου», η Βίβιεν Μπλάντυ βρισκόταν στο γραφείο της, σ' ένα παλιό κτίσμα ξέχωρο από τον Αχυρώνα, που παλιά ήταν γαλακτοκομείο και τώρα είχε μετατραπεί σε χώρο εργασίας. Πιθανότατα κατάρτιζε τη λίστα με τα υλικά που θα χρειαζόταν για τα φαγητά που θα μαγειρεύε την επομένη ενόψει των γενεθλίων της. Θα τα παρέθετε σε μια μικρή συγκέντρωση στην οποία είχαν προσκληθεί οκτώ φίλοι. Θα είχε ήδη σχεδιάσει πού θα τους έβαζε να καθίσουν. Αργά το βράδυ θα άκουγαν τον σύζυγό της να διαβάζει ένα καινούριο μακροσκελές ποίημα, το δώρο του για εκείνην. Τα ψώνια και το μαγειρέμα δεν αποτελούσαν εκδηλώσεις ταπεινότητας, ηθελημένης αφάνειας. Η Βίβιεν

είχε γενναιόδωρο χαρακτήρα και της άρεσε να περιποιείται τους άλλους. Ένα καλοστρωμένο τραπέζι τής έδινε χαρά. Ένα τακτοποιημένο νοικοκυριό τής πρόσφερε ικανοποίηση. Ο Φράνσις δεν την είχε πιέσει ποτέ να γίνει γραμματέας του, ποτέ δεν την είχε ενθαρρύνει να παραιτηθεί από τη σταδιοδρομία της, αν και κάτι τέτοιο σαφώς τον βόλευε. Όλες οι κινήσεις της είχαν υπαγορευθεί από δικές της, αποκλειστικά, αποφάσεις, αν και τώρα αυτές οι αποφάσεις φάνταζαν πολύ πιο αδύναμες. Η διαδικασία είχε διαρκέσει χρόνια. Κάποτε ήταν λέκτορας, υποψήφια για καθηγεσία, αργότερα εργάστηκε με μερική απασχόληση, στη συνέχεια παρέδιδε μαθήματα σε αμερικανικό θερινό σχολείο ενώ δούλευε το δεύτερο βιβλίο της, ως τη στιγμή που διαπίστωσε ότι η προσπάθειά της δεν οδηγούσε πουθενά. Συμφιλιώθηκε με την ιδέα, το παράτησε και απελευθερώθηκε. Πάντα πίστευε ότι εκείνη είχε τον έλεγχο. Παρ' όλα αυτά ήταν απορίας άξιον πώς, αφοσιωμένη στη φροντίδα του πρώτου της συζύγου και στη συνέχεια εν ονόματι της ελευθερίας, της πανεπιστημιακής απογοήτευσης, ή της απόλαυσης που της έδινε η ποίηση του Φράνσις Μπλάντυ, είχε απαρνηθεί τη φιλοδοξία, τον μισθό, το κύρος και τη διάκριση.

Ίσως από αμέλεια, από παραδρομή, ή από αδυναμία να προνοήσει εγκαίρως, τα ημερολόγιά της κατέληξαν ανάμεσα στα χαρτιά του ποιητή στη Βοδλιανή βιβλιοθήκη της Οξφόρδης, νυν Σνοουντόνια. Πριν από πολύ καιρό, ένας βιβλιοθηκάριος είχε ξεχωρίσει τα έγγραφα των δύο συζύγων και τα είχε αποθηκεύσει σε διαφορετικά κουτιά, τοποθετημένα το ένα δίπλα στο άλλο. Έχω μελετήσει προσεκτικά τις σποραδικές και θλιβερές αναφορές της Βίβιεν στον πρώτο σύζυγό της, τον Πέρσου, οργανοποιό με ειδικευση στα βιολιά τον οποίο είχε φροντίσει με τρυφερότητα και ο οποίος πέθανε μετά από μια άσχημη πτώση. Πολλές εγγραφές της

είναι αινιγματικά πεζές και δεν δίνουν στοιχεία στους μελετητές του Μπλάντυ και σε άλλους ερευνητές σχετικά μ' αυτό που θέλουν διακαώς να μάθουν: τι συνέβη το βράδυ των γενεθλίων της, τι απέγινε το διάσημο ποίημα που της είχε αφιερώσει ο σύζυγός της και τι το ειδικό αντίγραφο –το μοναδικό αντίγραφο– που ήταν και το δώρο που της πρόσφερε ο Φράνσις αφού πρώτα το διάβασε δυνατά στην ομήγυρη.

Μπορούμε να υποθέσουμε ότι το απόγευμα που κατάρτισε τη λίστα με τα φώνια της οδήγησε δεκατρία χιλιόμετρα ως την αγορά του Σίρενστερ και αγόρασε από τον χασάπη «πέντε ζευγάρια μαδημένων ορτυκιών, αφύσικα παχουλά». Θα τα τύλιγε σε μπέικον και θα τα έψηγε με κόκκινο κρασί και μυρωδικά, συνδυάζοντάς τα με μανιτάρια από τα δάση των Τσίλτερν Χιλς που είχε φέρει στον Αχυρώνα ένας φίλος. Αγόρασε επίσης τέσσερα κιλά πατάτες για φούρνο και, στο ίδιο μανάβικο, τρία κουνουπίδια: τα μπουκετάκια τους θα τα σοτάριζε σε μια βαθιά κατσαρόλα για παέγια «με ελαιόλαδο, σκόρδο, φιλοκομμένες πράσινες πιπεριές, αντσούγιες, ντοματίνια, μαύρο πιπέρι, θυμάρι και ψίχουλα ψωμιού». Άλλες εποχές τότε...

Στον δρόμο για το σπίτι, το στενό εξοχικό μονοπάτι είχε αποκλειστεί από μια νεαρή βελανιδιά που είχε υποκύψει στις φθινοπωρινές θύελλες του Οκτωβρίου. Στις εκβολές του Σέβερν οι άνεμοι φυσούσαν με ταχύτητα που έφτανε τα εκατόν εβδομήντα χιλιόμετρα την ώρα. Εκείνη κι ένας άλλος οδηγός, ένας αγρότης που τον γνώριζε εξ όψεως, σήκωσαν το δέντρο και «το απόθεσαν απαλά στο ψηλό χορτάρι, σαν νεκρό σώμα – όπως και ήταν, υποθέτω».

Ανάμεσα στις οικιακές λεπτομέρειες συναντά κανείς σποραδικές παρεμβολές, μουντές, αχνές κραυγές ειλικρινούς συναισθήματος, που συνήθως ξεφεύγουν από τα κυ-

νηγετικά ένστικτα των μελετητών του Φράνσις Μπλάντυ. Ανατρέχω τώρα σ' ένα παράδειγμα, επίσης από τον πέμπτο τόμο. Ο γραφικός χαρακτήρας γέρνει προς τα εμπρός, τα γράμματα εδώ είναι μικρότερα. Η στίξη είναι πιο ελεύθερη. «Ποτέ δεν τον μίσησα. Ποτέ! Αλλά». Και ο μελετητής προσπαθεί να μαντέψει την ακρωτηριασμένη τελευταία πρόταση, ή μένει ν' ατενίζει το τελευταίο άλφα του «αλλά» λες και θα μπορούσε ν' ανοίξει και ν' αποκαλύψει μια μυστική κλειδαρότρυπα μέσα από την οποία θα διακρινόταν μια απογοητευμένη καρδιά, συρρικνωμένη από τις χαμένες ευκαιρίες.

Καθώς τα χρόνια περνούσαν στον Αχυρώνα, πέρα από τις συνταγές, τις σημειώσεις κηπουρικής και τις αναφορές στον ανιψιό τους τον Πίτερ, η Βίβιεν κάνει συχνές νύξεις στον καιρό. Μια διαδοχή από ήπιους χειμώνες την καταθλίβει. Έναν Φεβρουάριο, επί τρεις ολόκληρες εβδομάδες, η θερμοκρασία δεν έπεσε κάτω από τους εννέα βαθμούς. Ούτε που θυμόταν από πότε είχε να δει παγοκρυστάλλους να κρέμονται από τη στέγη. Ακόμα και το χιόνι ήταν σπάνιο. Σημειώνει την πρόωρη εμφάνιση των νάρκισσων και των τριαντάφυλλων στον κήπο της, των μήλων και των αχλαδιών στον οπωρώνα ενός γείτονα. Ανακουφίζεται όταν το ρυάκι πέρα από το σπίτι ξεχειλίζει και πλημμυρίζει τα λιβάδια «όπως πρέπει». Δυο χρόνια αργότερα, αγανακτεί όταν βλέπει το καθαρό νερό του να έχει πάρει «ένα αηδιαστικό γαλακτερό πράσινο χρώμα και να βρομάει». Απόβλητα από τα αγροκτήματα ή λύματα από την αποχέτευση – ή και τα δύο. Ούτε εκείνη ούτε ο Φράνσις ήταν αυτό που θα λέγαμε «πολιτικοποιημένοι». Μάλλον δεν συμμετείχαν στις τοπικές περιβαλλοντικές δράσεις, ούτε κατέβαιναν μαζί με τους φαράδες και τους πεζοπόρους σε πορείες για να διαμαρτυρηθούν και να διεκδικήσουν την αλλαγή. Τους αρκούσε

να παρατηρούν και να καταγράφουν όσα έβλεπαν στο ημερολόγιό τους. Η Βίβιεν περιμένει να εμφανιστούν οι «γνώριμοι σκαντζόχοιροι» και απογοητεύεται. Εξοργίζεται με την εξόντωση των ασβών. Οι δυνατοί άνεμοι που σφυροκοπούν την κοιλάδα την κάνουν ευερέθιστη. Όταν ένα σύντομο κύμα καύσωνα τον Ιούλιο ξεπερνά τους τριάντα πέντε βαθμούς, γράφει πως είναι «αδύνατο να κοιμηθείς τη νύχτα». Όλες αυτές οι ανωμαλίες δεν εντάσσονται σ' ένα ευρύτερο πλαίσιο ανησυχίας για την κλιματική αλλαγή ή την υποβάθμιση της φύσης, αν και μια λέξη που χρησιμοποιεί για τη ζέστη –«απειλητική»– φανερώνει ότι είχε αρχίσει να βλέπει τα πράγματα ευρύτερα και να προβληματίζεται.

Ήταν τα πεντηχοστά τέταρτα γενέθλιά της. Εκτός από τα φώνια, λίγα γνωρίζουμε για τις προετοιμασίες της βραδιάς που θα γινόταν γνωστή ως το Δεύτερο Δείπνο των Αθανάτων. Το πρώτο, που το ονόμασε έτσι ο αμφιτρώωνάς του, ο ζωγράφος Μπεν Χέιντον, είχε παρατεθεί στην οδό Λίσσον Γκρόουβ 22 του Λονδίνου στις 28 Δεκεμβρίου 1817. Ανάμεσα στους καλεσμένους ήταν ο Γουίλλιαμ Γουέρντσγουορθ, ο Τζον Κιτς και ο Τσαρλς Λαμπ. Σύμφωνα με την εξιστόρηση του Χέιντον, που γράφτηκε και σίγουρα καλλωπίστηκε είκοσι και πλέον χρόνια αργότερα, ήταν μια βραδιά με πνεύμα, βάθος, γέλιο, σαρκασμό και καλή διάθεση. Μια ωραία περιγραφή του δείπνου διαβάζουμε στο πολύ γνωστό βιβλίο του Π. Χιουζ-Χάλλετ που κυκλοφόρησε το 2000. Είναι πιθανό η Βίβιεν να άρχισε να προετοιμάζεται από το προηγούμενο βράδυ, ίσως τακτοποιώντας και καθαρίζοντας την τραπεζαρία και κόβοντας λουλούδια και πρασινάδες από τον κήπο για να διακοσμήσει το τραπέζι. Κάποιος επισκέπτης του Αχυρώνα, έναν χρόνο πριν από τα γενέθλιά της, είχε καταγράψει όσα είχε κάνει ένα Σάββατο βράδυ πριν από το γεύ-

μα της Κυριακής. Όπως τα περισσότερα απογεύματα μετά τις τέσσερις, η Βίβιεν θα είχε ασχοληθεί με τις υποθέσεις του ποιητή: επιστολές και μείλ από μελετητές και θαυμαστές, προσκλήσεις για ομιλίες, αγαθοεργές πρωτοβουλίες που ζητούσαν την υποστήριξη του Μπλάντυ, περίπλοκες εξηγήσεις του ατζέντη του για τα πνευματικά δικαιώματα μιας ανθολογίας. Οι νεότεροι επισκέπτες αιφνιδιάζονταν από την οικογενειακή αυτή διευθέτηση: πώς ήταν δυνατόν μια μορφωμένη φιλαναγνώστρια να επωμίζεται τόσο πολλές πληκτικές δουλειές; Ο Φράνσις είχε σταματήσει να οδηγεί, οπότε εκείνη τον πήγαινε όπου ήθελε να παραστεί. Μαγείρευε, καθάρριζε, έπλενε τα πιάτα, ενώ ο Μπλάντυ εργαζόταν, διάβαζε, συζητούσε ή λαγοκοιμόταν. Ετοίμαζε τα ποτά για εκείνον και τους επισκέπτες του. Στα εξήντα πέντε της, συνέχιζε να κουρεύει μόνη της το γκαζόν και τον χειμώνα να κουβαλάει στο τζάκι τα ξύλα. Χρόνια αργότερα, μια φίλη της θα έλεγε σε συνέντευξη: «Ήταν σαν να ζούσαν σε συνθήκες μεσαιωνικής δουλοπαροικίας εκεί μέσα· στην αρχή σε ξένιζε, αλλά με τον καιρό το συνήθιζες. Αν προσφερόσουν να βοηθήσεις, η Βίβιεν αρνιόταν χαρούμενα. Ο Φράνσις δεν κουνιόταν από την πολυθρόνα του, δεν έκανε τίποτα. Δεν νομίζω να του είχε περάσει ποτέ από το μυαλό ότι το νοικοκυριό, το φαγητό ή ακόμα και η κατάσταση των εσωρούχων του θα μπορούσαν να έχουν κάποια σχέση με τον ίδιο. Ήταν ιδιοφυΐα, βλέπετε».

Ο φίλος που είχε μαζέψει ταμανιτάρια είχε ακούσει εκείνη τη συνέντευξη και έγραψε ένα ανάλαφρο κομμάτι για τον *Spectator*, ένα εβδομαδιαίο πολιτικό περιοδικό. Οι άντρες, οι νέοι ποιητές, που έρχονταν να καθίσουν στα πόδια του δασκάλου, φθονούσαν σιωπηρά τον απερίσπαστο από τις καθημερινές ασημαντότητες βίο του Μπλάντυ. Για τη γενιά που ενηλικιώθηκε τη δεκαετία του '50 ή στις αρχές

της δεκαετίας του '60 και, φυσικά, για κάθε γενιά πριν απ' αυτήν, ήταν κανόνας οι άντρες, ιδίως οι συγγραφείς, να γέρνουν πίσω στην καρέκλα τους και να ονειροπολούν, ενώ οι γυναίκες έκαναν τα πάντα στο σπίτι. Κανείς δεν παραπονιόταν, ούτε καν το πρόσεχε. Κι ύστερα, τους καημένους, ήρθε το δεύτερο κύμα του φεμινισμού στις αρχές της δεκαετίας του '70, αποφασισμένο να σαρώσει ανάλογες πολιτισμένες διευθετήσεις. Οι Μπλάντυ ήταν οι ευγενείς επιζώντες μιας άλλης εποχής και, σύμφωνα με τον συγγραφέα, «η άβολη αλήθεια ήταν ότι η Βίβιεν ήταν πολύ πιο ευτυχισμένη και σε καλύτερη σωματική κατάσταση απ' ό,τι ο Φράνσις. Ήταν βέβαιο ότι θα ζούσε περισσότερο από τον σύζυγό της».

Τα αρχεία μαρτυρούν ότι στις 14 Οκτωβρίου ο άνεμος είχε κοπάσει και η μέρα ήταν ανέφελη και ζεστή. Το θερμόμετρο στον βορινό τοίχο του παλιού γαλακτοκομείου θα έδειχνε αργότερα μέγιστη θερμοκρασία είκοσι τριών βαθμών. Εκείνο το πρωινό, ενώ η Βίβιεν βρισκόταν στον κήπο κόβοντας όψιμα τριαντάφυλλα για το τραπέζι, εμφανίστηκε ο ταχυδρόμος με το φορτηγάκι του κι ένα βαρύ πακέτο, το οποίο μετέφερε ευγενικά στην κουζίνα. Προοριζόταν για τον Φράνσις. Εκείνη μάντεψε αμέσως τι ήταν. Μάντεψε επίσης ότι κάποιος είχε κάνει λάθος και νόμιζε πως ήταν τα γενέθλια του Φράνσις, όχι τα δικά της. Πριν από το μεσημεριανό έδειξε το πακέτο στον Φράνσις και το ξετύλιξε για λογαριασμό του. Ήταν ένα ορθογώνιο κουτί από ανοιχτόχρωμο ξύλο με συρόμενο καπάκι σαν μια υπερμεγέθης κασετίνα για μολύβια. Όταν το άνοιξε, εκείνος αναστέναξε ηχηρά.

Πίστευε ότι είχε ό,τι χρειαζόταν και δεν χρειαζόταν πολλά. Ένα δώρο δεν ήταν απλώς ένα περιττό αντικείμενο· καταλάμβανε χώρο στις σκέψεις του σαν άλλη μία ενοχλη-

τική υποχρέωση ευγνωμοσύνης, μια ανεπιθύμητη απαίτηση να σκεφτεί κάποιον άλλον, κάποιον που η καλή του προαίρεση τον βάραινε σαν μολυβένιο σύννεφο. Τις ευχαριστήριες επιστολές του τις έγραφε συνήθως η Βίβιεν· εκείνος απλώς τις υπέγραφε πού και πού. Τούτο εδώ, ωστόσο, ήταν διαφορετικό, ένα τεράστιο μπουκάλι σαμπάνια από τον ανιψιό τους, τον Πίτερ. Βρισκόταν στην Πασαντίνα της Καλιφόρνιας, στη βιβλιοθήκη Χάντινγκτον, για ένα συνέδριο με θέμα την κβαντική βαρύτητα βρόχων. Κανείς δεν καταλάβαινε περί τίνος επρόκειτο, παρά τις υπομονετικές εξηγήσεις του Πίτερ. Ο Φράνσις πίστευε ότι είχε κατανοήσει τι σήμαινε «ανεξαρτησία από υπόβαθρο», αλλά το είχε ήδη ξεχάσει. Επιστρατεύοντας την έμφυτη ευγένειά του ο Πίτερ τον καθησύχασε, πληροφορώντας τον, ένα καλοκαιρινό βράδυ που κάθονταν στον κήπο, ότι μόλις εκατό άνθρωποι στον κόσμο κατανοούν πραγματικά τη θεωρία της κβαντικής βαρύτητας.

Ο ίδιος ή η μητέρα του είχαν κανονίσει με μια κάβα στην Οξφόρδη την επιλογή και την αποστολή του μπουκαλιού. Ο Μπλάντυ ανακουφίστηκε. Η σαμπάνια δεν ήταν σταλμένη από κάποιο νεαρό ποιητή ως έμμεση έκκληση προς τον Δάσκαλο να διαβάσει το πόνημά του. Η Βίβιεν, ενοχλημένη που ο σύζυγός της δεν της είχε ευχηθεί για τα γενέθλιά της, κατέγραψε τη συνομιλία τους. «Καλύτερα να το χώσεις στο φυγείο» της είχε πει.

«Δεν χωράει. Θα το βάλω αργότερα σε καμιά παγωνιέρα. Ή στον καταψύκτη. Αν το θυμηθώ».

Ο Φράνσις πιθανότατα πήρε ένα μήλο από τη φρουτιέρα καθώς έβγαινε από την κουζίνα. Διέσχισε τον διάδρομο και μπήκε στο γραφείο του για να σημειώσει κάτι και να βάλει τις τελευταίες πινελιές στο δώρο γενεθλίων. Τα κατάλοιπά του γεμίζουν 135 αρχαιοθήκες. Σ' αυτή μου την επίσκεψη δεν τα ζήτησα, αλλά είχα ήδη κρατήσει σημειώσεις για τον Οκτώ-

βριο του 2014. Οι περισσότερες εγγραφές του αφορούν ιδέες για ποιήματα, σημειώσεις εργασίας και προσχέδια, καθώς και σκέψεις για την πρόοδο της δουλειάς του. Σπάνιες είναι οι αναφορές σε άλλους ανθρώπους. Οικογενειακά δράματα ή προσωπικές σχέσεις δεν παρεισδύουν ποτέ στο πεδίο των ενδιαφερόντων του. Την ημέρα του δείπνου της «Κορόνας», σίγουρα θυμήθηκε κάτι από τις εξηγήσεις του Πίτερ. Σχεδίαζε το ποίημά του «Χορδή».

Ο χώρος και ο χρόνος υφαίνονται από απειροελάχιστου μεγέθους βρόχους σ' έναν ιστό τρισεκατομμύρια φορές πιο λεπτό από το μετάξι. Οι βρόχοι είναι όσο μικροί επιτρέπει η φυσική.

Στην επόμενη σελίδα μνημονεύει μερικούς από τους κορυφαίους ερευνητές του πεδίου.

Άστεϊκαρ, Ροβέλλι, Σμόλιν, σαν ακριβές μάρκες τζιν... Προφανώς, το πεδίο της εικασίας είναι «η φύση του σύμπαντος». Κι αν είναι έτσι, τότε αποτελεί και υπόθεση της ποίησης. Οι αδιαπέραστες έννοιες δεν χρειάζεται να γίνουν κατανοητές για να τραγουδήσουν. Δεν είναι απαραίτητο να ξέρεις πώς λειτουργεί ο εγκέφαλος για να απολαύσεις ένα σονέτο ή ένα ηλιοβασίλεμα. Ένα μαύρο κουτί! Αλλά αν ο Γούϊσταν* κατάφερε να κατανοήσει τη φυσική, τότε ποιος δεν μπορεί;

* Προφανώς αναφέρεται στον W. H. Auden, ο οποίος πριν στραφεί στην αγγλική φιλολογία είχε αρχίσει να σπουδάζει μηχανολογία στην Οξφόρδη. Η αγάπη του για τις επιστήμες ποτέ δεν ατόνησε και συχνά υπάρχουν σχετικές αναφορές στα ποιήματά του. (Όλες οι σημειώσεις είναι της μεταφράστριάς.)

ΔΥΟ

ΕΙΔΑ τον Ντράμοντ να έρχεται προς το μέρος μου. Ήταν μεσημέρι και πολλοί είχαν σηκωθεί από τα γραφεία τους για ένα καφεδάκι από αλεσμένα βελανίδια στο εντευκτήριο. Καθώς πλησίαζε, ένιωσα το στομάχι μου να σφίγγεται. Μα τι νόμιζε ο αρχειονόμος; Πως είχα έρθει στη Σνοουντόνια για διακοπές;

Έσκυψε πάνω από το διαχωριστικό μου. «Τομ. Σχετικά με τους αριθμούς».

Πάλι τα ίδια. «Συγγνώμη. Το ξέχασα εντελώς».

Στο τελευταίο ημερολόγιο της Βίβιεν Μπλάντ, στη δεξιά γωνία της προτελευταίας σελίδας, υπήρχε κάτι που έμοιαζε με αριθμό τηλεφώνου, 05144 142418. Αλλά κωδικός περιοχής δεν υπήρχε. Κανείς εκτός από τον Ντράμοντ δεν ενδιαφερόταν. Πίστευε ότι αν συνεργαζόμασταν θα μπορούσαμε να λύσουμε τον γρίφο. Δεν με ενδιέφερε, αλλά στην τελευταία μου επίσκεψη είχα πει ότι θα έθετα το ερώτημά του στο Τμήμα Επικοινωνιών. Ήταν μια κενή υπόσχεση, την οποία ξέχασα αμέσως. Θα ήταν χάσιμο χρόνου. Ήταν επίσης αποκαρδιωτικό να επισκέπτεσαι την πτέρυγα που εμείς στις ανθρωπιστικές επιστήμες αποκαλούσαμε «η άλλη πλευρά». Τα κτίρια Επιστήμης και Τεχνολογίας ήταν τεράστια και πανέμορφα σε σύγκριση με τα δικά μας.

«Είχα μια ιδέα. Ίσως σε ενδιαφέρει».

«Φυσικά, αλλά όχι τώρα, Ντόναλντ. Πρέπει να συνεχίσω».
 «Κατάλαβα. Ίσως μετά το δείπνο».

Έγνεφα καταφατικά. Δεν φάνηκε προσβεβλημένος καθώς έφευγε. Αναρωτήθηκα αν είχε συνηθίσει να τον απορρίπτουν. Έπνιξα τις τύφεις μου κι επέστρεψα στον κόσμο του παρελθόντος.

Όταν το δημόσιο ενδιαφέρον για το δείπνο των Μπλάντυ άρχισε να φουντώνει, τα μέσα μαζικής ενημέρωσης αντέδρασαν με έντονη ηθική αγανάκτηση. Η Εθνική Βιβλιοθήκη Τύπου των Πεννίνων φιλοξενεί μεγάλο μέρος αυτής της αρθρογραφίας. Στην αρχή, δεν ήταν η ποίηση που τράβηξε την προσοχή του κόσμου, αλλά η λίστα των προσκεκλημένων. Οι περισσότεροι ούτε την πρόσεξαν, ούτε ενδιαφέρθηκαν, αλλά μια μειοψηφία αντέδρασε. Δεν τους άρεσε η «παρέα του Αχυρώνα» – ετεροφυλόφιλοι, λευκοί, μια βολεμένη λογοτεχνική ελίτ με αξιοσημείωτη επιρροή, που προερχόταν από τον άξονα Λονδίνου-Οξφόρδης. Προς τι, αναρωτιόνταν δημοσιογράφοι και μπλόγκερ, αυτή η ενασχόληση με μια συγκέντρωση ηλικιωμένων, αυτάρεσκων μετριοτήτων; Ήταν ακόμη χειρότερο κι από την ξεχασμένη πια εμμονή με το Μπλούμσμπερυ. Δώδεκα χρόνια μετά το γεγονός, ένα άρθρο στην εθνικής εμβέλειας εφημερίδα *Telegraph* υπερασπίστηκε το δείπνο. Ήταν ιδιωτική συγκέντρωση, οι οικοδεσπότες δεν είχαν καμία υποχρέωση να λογοδοτήσουν στην κοινωνία για τη σύνθεσή της. Οι Μπλάντυ είχαν προσκαλέσει κυρίως φίλους που γνώριζαν εδώ και χρόνια, και τους γνώριζαν πριν καν εκδώσουν κάποιο βιβλίο τους. Ο Μπλάντυ κατατασσόταν δίπλα στον Σέιμους Χίνι ως ένας από τους σπουδαιότερους ποιητές που έγραφαν στα αγγλικά στα τέλη του εικοστού και στις αρχές του εικοστού πρώτου αιώνα. Βεβαίως, μία από τις φίλες του Μπλάντυ ήταν η μυθιστοριογράφος Μέρι Σέλντρεϊκ, κι

ένας από τους καλεσμένους ήταν ο εκδότης και κουνιάδος του Χάρρυ Κίτσεναρ. Αλλά δύο από τους συνδαιτυμόνες ήταν ομοφυλόφιλοι, δύο ήταν κάτω των σαράντα, κανείς δεν ήταν πλούσιος, κανείς δεν είχε πολιτική επιρροή, και οι μισοί από τους παρευρισκόμενους δεν είχαν εκδώσει ποτέ τίποτα.

Τίποτε από όλα αυτά δεν μετρούσε ωστόσο. Μπορεί κάποτε το δείπνο αυτό να ήταν μια ιδιωτική υπόθεση, όμως πλέον δεν ήταν. Δεν επρόκειτο απλώς για ένα χαμένο ποίημα που διαβάστηκε εν είδει γενέθλιου δώρου μετά το φαγητό· αλλά για ό,τι έγινε το ποίημα μέσα από την απουσία του: μια κιβωτός ονείρων, βασανιστικής νοσταλγίας, μάταιης αναδρομικής οργής· ένα αντικείμενο παθολογικής λατρείας. Όπως ειπώθηκε, η φόρμα που είχε επιλέξει ο Μπλάντυ τα έλεγε όλα. Η «Κορόνα»* ήταν ένας περίτεχνος αναχρονισμός στον εικοστό πρώτο αιώνα. Το ποίημα, όχι χάρη στην αξία του αλλά εξαιτίας της φρενιτιδας των θαυμαστών του, είχε υπερβεί τα όριά του για να βυθιστεί στον βούρκο της πολιτικής οικονομίας, της παγκόσμιας ιστορίας και των οικουμενικών δεινών. Οι συγκρίσεις με το «δείπνο των Αθανάτων» του 1817 ήταν αβάσιμες, υποστήριζαν πολυλοί. Το πνεύμα είναι κατά κανόνα προνόμιο των νεαρών με τον ευκίνητο νου. Εκείνο το βράδυ, στο σπίτι του Μπλάντυ, δεν υπήρχε κανείς ικανός να σταθεί επάξια δίπλα στον Λι Χαντ ή τον Κιτς, που απείχε μόλις τέσσερα χρόνια από το τέλος της σύντομης ζωής του. Κανείς σ' εκείνο τον υπέροχα αναμορφωμένο Αχυρώνα δεν μπορούσε να συναγωνιστεί

* Κορόνα ή στέμμα σονέτων είναι μια πολύπλοκη ποιητική φόρμα που αποτελείται από μια ακολουθία σονέτων, τα οποία συνδέονται δομικά και θεματικά μεταξύ τους, δημιουργώντας ένα ενιαίο μακροσκελές ποίημα.

τον Γουέρντσγουορθ σε μόρφωση, ικανότητα ποιητικής απομνημόνευσης ή προσωπικότητα.

Κι έτσι συνέχισε να σέρνεται η συζήτηση, και η φήμη της βραδιάς στο σπίτι των Μπλάντυ να διογκώνεται με τα χρόνια ενώ οι πόλεις, τα τοπία και οι θεσμοί ή βυθίστηκαν ή μαράζωσαν. Ωστόσο έχουν επιβιώσει πάρα πολλές πληροφορίες σε απροσμέτρητα στρώματα ασήμαντων λεπτομερειών. Θα μπορούσαν να μας θάψουν. Πολλοί μελετητές έχουν πνιγεί κάτω από το βάρος ασήμαντων γεγονότων. Γνωρίζουμε, για παράδειγμα, ότι ο Φράνσις Μπλάντυ αγαπούσε τα μήλα. Περί τα τέλη του καλοκαιριού αρχές φθινοπώρου, είχε πάντα γερό απόθεμα, χάρη στον οπωρώνα του γενναιοδωρου γείτονά του. Υπάρχουν τρία ποιήματα του Μπλάντυ με θέμα τα μήλα, το πιο γνωστό από τα οποία ανθολογείται συχνά. Το ποίημα «Στην Οδό Ανθέων» αναφέρεται σε μια μακρά ζωή που συρρικνώνεται, καθώς σιγά σιγά απογυμνώνεται από φίλους, οικογένεια, υπάρχοντα – και τελικά από το νόημα. Η κεντρική εικόνα είναι ένας ζογκλέρ του δρόμου τον οποίο είχε δει κάποτε ο Μπλάντυ σε μια συνοικία γνωστή ως Κόβεντ Γκάρντεν. Δεν εκσφενδόνιζε στον αέρα μπάλες ή κορύνες, αλλά μήλα. Και κάθε μήλο, καθώς έπεφτε, ο ζογκλέρ το δάγκωνε, ώσπου στο τέλος δεν απέμεναν παρά σχεδόν αόρατα κομμάτια από φλούδα και σάρκα, ένα *memento mori* που στριφογύριζε πάνω από το κεφάλι του. Στο φινάλε, ο ζογκλέρ πέταξε τα υπολείμματα ψηλά σε μια κάθετη στήλη, έγειρε πίσω το κεφάλι του, άνοιξε διάπλατα το στόμα του σαν φιλόξενος θεός – και πια δεν απέμεινε τίποτα, εκτός από την υπόκλιση του καλλιτέχνη. Κι από αυτή τη σκηνή, προέκυψε ένα εύθυμο ποίημα για τον θάνατο.

Αφού αποσύρθηκε, μετά τη σύντομη συνομιλία του με τη Βίβιεν, ο Φράνσις έφαγε το μήλο του καθισμένος στο γρα-

φείο του και συνέθεσε το πρώτο προσχέδιο της «Χορδής». Πλάι στον αγκώνα του βρισκόταν το δώρο, ένα μεγάλο ορθογώνιο κομμάτι περγαμηνής, που είχε αγοράσει από τον μοναδικό παραγωγό επεξεργασμένης βακέτας στη χώρα, τον διάσημο Γουίλλιαμ Κόουλι από το Νιούπορτ Παγκνέλ. Πάνω στην περγαμηνή, ο Μπλάντυ είχε φιλοτεχνήσει, με μικροσκοπικά γράμματα και μαύρο, ανθεκτικό μελάνι, ένα καλλιγραφημένο αντίγραφο του μακροσκελούς ποιήματος, το οποίο, τους προηγούμενους πέντε μήνες, είχε περάσει από πολλά στάδια πριν ολοκληρωθεί. Περίπου 2.500 λέξεις σ' ένα ενιαίο κομμάτι μαλακού, επεξεργασμένου δέρματος. «Ένα νεκρό ζώο έχει προσθέσει καινούρια αισθαντικότητα στις λέξεις μου. Τώρα είναι όλες ζωντανές». Πάνω στο γραφείο του υπήρχε επίσης μια πράσινη μεταξωτή κορδέλα. Σε ένα σημειωματάριο (με χρονολογία 2013-14, στην αρχιεπιθήκη αριθμ. 14 του αρχείου της Σνοουντόνια) είχε καταγράψει την υπόσχεση προς τον εαυτό του ότι θα κατέστρεφε όλες τις σημειώσεις και τα σχέδιάσματά του ώστε το δώρο του να είναι πραγματικά ανεκτίμητης αξίας. Αφού το διάβασε μεγάλωφωνα, έκανε ρολό την περγαμηνή, την έδεσε με την κορδέλα, έβγαλε ένα σύντομο λογύδριο και το πρόσφερε στη Βίβιεν.

Πίστευε ότι το ποίημα ήταν ένα από τα καλύτερά του. Ανυπομονούσε να το διαβάσει στους φίλους του εκείνο το βράδυ και δεν χρειαζόταν πρόβα. Τα τελευταία σαράντα χρόνια είχε κάνει πολλές δημόσιες αναγνώσεις μπροστά σε ακροατήρια δεκάδων χωρών. Ο κόσμος θεωρούσε ότι διάβαζε ωραία. Δεν ενέκρινε τον καταγέλαστα ιερατικό, ψαλμωδικό τόνο του Γέιτς ή το ψευτομελωδικό ύφος του Έλιοτ και απεχθανόταν τον ασθμαίνοντα, απολογητικό τόνο που ήταν της μόδας. Του άρεσε να είναι δραματικός. Είχε την ικανότητα να γίνεται άμεσος, αστείος ή δηκτικός, ανάλογα

με τη στιγμή. Είχε ευχαριστηθεί όταν διάβασε κάπου ότι φαινόταν να διαθέτει εκατό τρόπους έκφρασης. Όπως οι σύγχρονοί του, ο Τζέιμς Φέντον και η Άλις Όσβαλντ, ήξερε τα ποιήματά του απ' έξω. Να απομακρύνεται από το μικρόφωνο, να πηγαίνει στην άκρη της σκηνής, να διεισδύει με το βλέμμα στα μάτια και στο μυαλό των ακροατών του καθώς οι βαρύτερες λέξεις του κυλούσαν ανάμεσα στις εκφραστικές, σαρωτικές κινήσεις των χεριών του, να ερμηνεύει – αυτό του άρεσε.

Για τούτο το γενέθλιο δώρο –σπάνια πρόσφερε δώρα, αυτό, όμως, ήταν δώρο και για τον ίδιο– είχε διαλέξει μια διαφορετική ποιητική μορφή, μια αναγεννησιακή (κάποιοι λένε ροκοκό) φόρμα, μια ακολουθία σονέτων με αυστηρούς κανόνες σύνθεσης. Το υλικό γραφής τον ικανοποιούσε. Η περγαμηνή είχε υπηρεθήσει θαυμάσια τη Magna Carta (σήμερα στην Ιστορική Συλλογή του Mendips) επί εννέα αιώνες. Η μικρογράμμη γραφή του, την οποία δεν μπορούσε να διαβάσει χωρίς τα γυαλιά του, σταματούσε λίγο πριν από το κάτω άκρο της σελίδας, στη δεξιά γωνία, και παρυσίαζε μια «αρχαία, ανεξάλειπτη όψη».

Η κορόνα είναι απαιτητικό εγχείρημα. Η συγκεκριμένη αποτελούνταν από δεκαπέντε σονέτα. Ο τελευταίος στίχος κάθε σονέτου έπρεπε να επαναλαμβάνεται ως πρώτος του επόμενου. Το δέκατο πέμπτο σονέτο, η «κορόνα», έπρεπε να επαναλαμβάνει τους πρώτους στίχους των προηγούμενων δεκατεσσάρων και να βγάζει νόημα. Ο Φράνσις είχε επιλέξει τη μορφή του πετραρχικού σονέτου: δύο στροφές, η πρώτη οκτάστιχη, η δεύτερη εξάστιχη. Το σχήμα ομοιοκαταληξίας ήταν το παραδοσιακό ABBAABBA ΓΔΕΓΔΕ. Απλό, υποτίθεται.

Η πρόκληση ήταν να γράψει ένα μακροσκελές ποίημα –είδος που κατά την παράδοση αφιερωνόταν σε ένα τιμώ-

μενο πρόσωπο— το οποίο να ρέει με φυσικότητα και να μη λυγίζει κάτω από τους περιορισμούς της φόρμας. Ο Μπλάντνυ πίστευε ότι το είχε πετύχει. Το γνωρίζουμε από μια θριαμβευτική καταχώριση στο σημειωματάριο 2014-15, κουτί 111: «Παραδέξου το. Τα δεκαπέντε σονέτα σου είναι ανώτερα από τα ταπεινά επτά του Τζον Νταν».

«Εκείνο το πρωί» έγραφε, «σήκωσα την περγαμηνή από το γραφείο και την έφερα κοντά στη μύτη μου. Καμία μυρωδιά αίματος ή σάρκας. Μόνο η αγνή ανάμνηση από ένα μελανοδοχείο οικοτροφείου, χωμένο σ' ένα θρανίο με καπάκι πάνω στο οποίο είχαν χαραχτεί από χρόνια διάφορες χυδαιότητες. Ένιωσα το φιλικό βάρος του δέρματος στα δύο μου χέρια. Δεν θυμάμαι πότε ήταν η τελευταία φορά που ένιωσα τόσο αθώα, τόσο γαλήνια, ανεπίληπτα ευχαριστημένος με τον εαυτό μου».

Θα ένιωθε ικανοποίηση —αλλά όχι έκπληξη— αν μάθαινε πως έναν αιώνα αργότερα το ποίημά του «Κορόνα για τη Βίβιεν» θα εξακολουθούσε να συζητιέται. Ίσως βέβαια η ικανοποίησή του να αμβλυνόταν εάν πληροφορούνταν ότι το μοναδικό αντίγραφο είχε χαθεί. Απ' όσο γνωρίζουμε, η σύζυγός του υπήρξε η μόνη αναγνώστριά. Ο ίδιος πρέπει να είχε υποθέσει ότι το ποίημα ήταν μοιραίο να διαρρεύσει και να δημοσιευτεί — αν όχι όσο ζούσε, τότε αναπόφευκτα μετά τον θάνατό του.

Κατά τη διάρκεια της ζωής του, ορισμένοι κριτικοί συνέκριναν την ποίηση του Φράνσις Μπλάντνυ με εκείνη του Τ. Σ. Έλιοτ. Ήταν μια επιφανειακή σύγκριση, βασισμένη σε μια τάση που εμφανιζόταν μόνο σε λίγα ποιήματα του Μπλάντνυ, τα οποία, όπως και του Έλιοτ, θρηνούσαν για μια υποτιθέμενη ρήξη μεταξύ συναισθήματος και νόησης στον πολιτισμό μας — μια ρήξη που δεν θα μπορούσε ποτέ να γεφυρωθεί. Υπήρχαν όμως και άλλες ομοιότητες. Και οι δύο

ποιητές είχαν μια Βίβιεν στη ζωή τους, ανεξαρτήτως της προφοράς ή της ορθογραφίας του ονόματός της, και επιφανειακά ζούσαν μια άνετη αγγλική καθημερινότητα που συγκαλύπτει την εσωτερική αναταραχή και την αδιαφορία τους για τη ζωή των άλλων, για εσφαλμένες ενέργειες, για πράξεις που έβλαψαν άλλους ανθρώπους. Μοιράζονταν μια επικίνδυνη μοίρα που κάθε συγγραφέας θα απευχόταν. Η συγκεκριμένη παρατήρηση ανήκε σε έναν κριτικό, σύγχρονο του Φράνσις, ο οποίος, γράφοντας για τη δημοτικότητα των λογοτεχνικών βιογραφιών, ελεεινολογούσε την τάση του κοινού να γοητεύεται από τη ζωή και όχι από το έργο. Οι ερωτικές περιπέτειες και η ένδεια στη ζωή των ποιητών, τα μεθυσμένα χαμένα Σαββατοκύριακα, οι επαγγελματικές αντιζηλίες, οι αγωνίες για το κύρος και την απήχυσή τους και οι κρίσεις αυτοαμφισβήτησης απαλλάσσουν το ευρύτερο αναγνωστικό κοινό από την υποχρέωση να ασχοληθεί ουσιαστικά με την ποίηση.